

vấn mà thôi, không thể phá hoại được toàn cục.

Cứ như vậy là do, thì các nguyên nhân bên trong cũng không do nguyên sự thống-nhất của Tàu. Chẳng những thế, ngoài mấy trở-lạc đó, cuộc thống-nhất của Tàu lại còn có trợ-lực chánh thể công-hòa của Tàu, do Tôn-Văn-châu tương đương mà khi Tôn còn sống, trong nước cũng có nhiều trở ngại, cũng do làm mất lòng trợ-lực được nước của Tàu. Nay Tôn chết đi, chẳng những không còn ai ghen, mà hết thấy mọi người đều lấy sự tuân theo di-chức của Tôn làm chức phận, đó là một cái trợ-lực.

Từ khi đã cách-mạng đánh đổ chánh-phủ Mãn-hung, bao nhiêu kẻ gàn hung bạo lại muốn chiếm giữ đất nước làm lợi riêng của mình, như thì Viên-thế-Khai, Trương-Huân, Tào-Côn, Ngô-bội-Phu, Trần-quyên-Minh, Lục-vinh-Đĩnh, Trương-thế-Lâm, gây cho trong nước bao cực chiến tranh, xuong núi máu sông, thấy còn, xác đồng, rút lại cũng phải tàn tàn, quê diết, kẻ thì tàn mạng không giữ trọn, kẻ thì tàn huyết di nước ngoài. Cái đó tuy là sự giết hại của người Tàu, song cũng có thể khiến cho người sau coi đó mà chột dạ sờn lòng, không dám mở-màng sự trở-lạc, đó cũng là một trợ-lực cho cuộc thống-nhất.

Chủ-nghĩa Tam-Dân rất thiết hiệp với hoàn cảnh của Tàu, hiện nay ngoài đảng công-sản, người Tàu đều công-nhân chủ-nghĩa ấy làm thần-chánh, đều lấy sự thiết-thần chủ-nghĩa đó làm mục-dịch thì thật. Đối với cuộc thống-nhất, cái đó là trợ-lực rất lớn.

Ta cứ coi sự qua trong mấy chục năm, trợ-lực đã không do đó, lại được biết nhiều trợ-lực. Cuộc thống-nhất của Tàu, hiện nay sẽ là lúc đạt tới kỳ-hoàng. Vày mà nếu sau này không thống-nhất được, thì là do bên trong, chẳng phải là do ngoài. Chúng ta phải là co-hội không rời. Tàu mà thống-nhất, cực-diệt xứ ta sẽ ra sao? Chưa biết ra sao. Chúng ta thì coi.

MỘT VAI DẠT-SỰ CỦA VUA NI-CÔ-LA NƯỚC NGA

(tiếp theo)

3 Lại chuyện này mới là để ghê cho, và là chuyện thú lắm. Vua Ni-cô-la II có người chú gọi là công-tước Y-li-xa-phu, ngày kia đi đi về về một bà bà-tước-nào đó, thành lính mất tích. Nhà vua cho đi thám mồi không ra mồi mồi gì cả. Nói trong hoàng tộc ai cũng đành rằng ông này đi bị lừa-vô-dàng giết đi và quăng xuống biển rồi. Ni-cô-la II lấy làm thương hại lắm, bèn cho con trai ông ấy lập trước công. Chính ngày trước phong, thỉnh lính được bề trên của Y-li-xa-phu ở từ Smolensk (một tỉnh của nước Nga) gọi đến, đại ý nói rằng:

«Tôi nay bị bỏ đoạn cái sự phụ qui tôn vinh đi rồi. Dầu có ai bảo tôi cứ làm một vị công-tước ở nước Nga, tôi cũng không chịu. Cho đến hoàng-đế, là người mà tôi yêu kính vô cùng, đã cho da ông hậu đại tôi, tôi cũng xa van. Nay lại nghe hoàng-đế suy ông, cho con trai tôi về quê, tôi coi việc đó là việc làm cho nhà tôi tuyệt tự, tôi không nói nữa trong thấy con tôi bị mang lấy thảm họa như tôi nữa.

«Tôi nay bị bỏ đoạn cái sự phụ qui tôn vinh đi rồi. Dầu có ai bảo tôi cứ làm một vị công-tước ở nước Nga, tôi cũng không chịu. Cho đến hoàng-đế, là người mà tôi yêu kính vô cùng, đã cho da ông hậu đại tôi, tôi cũng xa van. Nay lại nghe hoàng-đế suy ông, cho con trai tôi về quê, tôi coi việc đó là việc làm cho nhà tôi tuyệt tự, tôi không nói nữa trong thấy con tôi bị mang lấy thảm họa như tôi nữa.

Một bức thư

«Của Lê-Thái-Ninh cựu hội đồng đại-hạt, làng Bình-Phan, «đảng Choggo, tỉnh Mytho gửi «cho ông chủ-bút Đông - Pháp «Thôi-Báo.

Kính ông, tôi từng nghe qui họ Đông-Pháp, là một tờ báo để làm co-quang cho dân xứ ta. Đây tôi xin ông vì công lợi đem bài của tôi sau đây mà nhờ ông công hành vào qui báo, trước cho ông chứng xem biết là lời tôi nói thật, sau coi có kết quả điều chi được chăng. Bài của tôi xin ông đăng vào báo tức là:

Một bức thư cho ông chủ - tỉnh Mytho

Tôi là Lê-Thái-Ninh cựu hội đồng đại-hạt 74 tuổi ở làng Bình Phan, quận Choggo hạt Mytho, đang thay mặt cho dân trong làng Bình-Phan từ cùng ông các việc sau này: Năm 1922 tức là đời vua Khải-định mà tôi đi đầu tiên, ông quân Túc đem quân Choggo là quân của làng tôi đã từng quyền, có xây một đền thờ và tôi gian mà phải lui chức, sự tích như vậy; Số là năm ấy ban hội tế làng Bình-Phan không hiểu vì có sao mà hương chức đều là anh em bà con họ cả. Việc làng tôi họ ả ả làm thâu là không ai biết điều chi hết. Trước kia trong làng có mấy ông hương chức có đầu một số tiền kè là (bạc định chủa), bạc ấy để cho vay tế lễ mà phòng dục về cúng kè và tế lễ đình và chùa trong làng. Đến năm 1922, số bạc ấy tế ra được 10.000\$00, theo lệ thì giao cho hương-chức đương-niên giữ gìn số bạc ấy cho hội; bởi có nên mấy ông hương-chức «một họ» đồng họ chia nhau, làm tiền số số bạc ấy đi. Mấy ông trong hội bấy giờ việc lợi-hoại mới làm đến cái-lòng kè này, rồi thay ông cai ý cũng là một đám bà con với làng, nên việc đã đến, nhem đi. Cách một năm sau ấy là năm 1923, mấy ông trong hội nghĩ như công việc ấy trước-trở nên đem vụ ấy đến chỉ-quan mà thưa Ông quân giữ vụ ấy về quan chủ-tỉnh thì có trách về cho quân làng lập tức phải trả số bạc cho đủ và đem nạp cho ngài. Công việc: tôi thời trong mấy tháng mới yên. Cũng trong lúc đó ông quân đi về nghỉ cho làng làm việc không ngày mới tìm ra một vụ gian tham nữa. Vụ ấy như vậy: Có một người tên là ở trong làng tên là Lê-Thị-Cà có đứng bộ được bốn chục mẫu điền, buổi trưa mới năm trời ngán đông. Người ấy không con cái và bà con chi hết, khi chết có làm tờ chúc ngôn hiến cũ-gia tài một phần cho hàng năm năm để cúng cho bà và một phần cho cháu,

mấy ông hương-chức ấy đã không giữ gìn lợi-chức của bà mà lại còn lấy tiền ăn bớt số tiền cúng quảy ấy rồi ông quân xét sổ sách thấy việc giữ đối mới chảy tới về bên cấp tỉnh. Cách ít lâu thì bọn hương-chức ấy bị lợi-chức cả về bị gian tham. Từ đó đến sau này làng được cứ theo luật lệ công bình các việc đều được yên ổn; qua năm 1927 tức là đời vua, ông Chủ-tỉnh mới, ông Quận mới, thấy Cai mới, không hiểu vì có sao mà mấy chủ làng mới chức ấy, không thấy có công nghiệp chi cả, mà được phước lại và tranh cử làm làng. Năm nay là năm 1928 có cuộc cử làng do ông quan tổng mới là ông Ng-quan-đi. Người cũ rất công bình và theo luật, nhưng có tên Ng-huê-thoại là ở trong, là một tên trước kia xuất bản qua tây la học-sinh của ông chủ-tỉnh, bằng cấp (mạo-răn) tự, bị chủ-nhủ bắt được, sau trở về xứ, ra làm làng, kể bị liên can vào đám ăn tiền làm mà phải lui chức, nhưng nay cũng được cử lại. Vì vậy nên bản hội-tế của làng tôi cũng có anh em bà con, cũng có một đám làng mới chức của nó.

Một đám hương-chức hội-tế mà rặc cả những hạng người như thế, thì khó cho bọn dân nghèo biết đường nào. Cái nhờ trong trên xét lại.

Tin Nhứt-Bôn

Số cảnh-sát ở Taiou (Formose) cho các báo hay rằng ông hoàng Kuni là cha của vua Việt-bôn mới bị người ta mưu ám-sát hôm 14 vừa rồi, nhưng may không hề chi.

Kể thích-khách là một người Triên-tiên tên Chomeika Nguyễn lúc bấy giờ ông hoàng Kuni đi coi diên ban về; lúc xe hơi chạy ngang qua Taiou là một thành phố của đảo Đài-loan (Formose) kể thích-khách tay cầm có dao chạy là tới đón xe mà đâm.

Sau khi bị bắt, người hiệp-khách ấy khai rằng chỉ có một người bạn hứa sẽ ám sát thành-thị về lại thường rất bán.

Đáng khen cho bọn chệt

Mấy nam gàn dầy, người Tàu đã biết sự bị-áp bách là như thế, cái hàng ai-quốc cũ họ tiến bộ rất mau. Đối với việc nước, kể ở trong nước thì hy-sanh làm mang, kể ở ngoài thì hy-sanh lài sản.

Từ khi có việc Tề-Nam đến giữ tại tỉnh ở Nam-tương qua đến rất hoang bần về việc quyền lực giúp nước.

Đó trước họ đi về Thượng-hải hơn 11 tháng đã đem giúp về việc bắt phạt. Mấy tên bị bắt, họ lại mới gọi về hơn 11 tháng học giấy, và hơn 3 tháng trong học thiết.

Một người ở nhà Ngàn-bàng Thượng-hải nói rằng: Trong 2 tuần là mà họ tuyên đặng hơn 30 quân đông, thì trong một tháng họ sẽ tuyên đặng 70 quân đông.

Còn những Huê-không ở Nhứt-bôn, thì sự hành động lại riêng đi một cách.

Sau khi có việc Tề-Nam, người Tàu tỏ ý hờn-chối người Nhứt. Tại khắp nước Nhứt, người Nhứt cũng bắt sức áp-bách người Tàu, hoặc đánh các thuyền thợ, hoặc bắt những thanh-niên; lại có đống cho quốc-dân hàng hải về chủ-nghĩa bài ngoại, bắt cứ đường lớn nhỏ nhỏ, gặp người Tàu là chửi và đánh. Ấp bách như vậy, mà cũng những không chia lén, họ càng có sự phản kháng.

Mới rồi, thì Đông-kinh, người Tàu đi chức một hội Phấn-Nhật đại đồng, minh, tức là có hai chức đoàn thể, họ đã nhóm một kỳ đại hội-dồng, dự bởi có hơn mấy ngàn người. Kết cục họ quyết định kéo cả về nước, tăng giúp sự cho người trong nước, và đồng cuộc phản Nhứt, khôi phục lại chủ-nghĩa Bắc-châu, đòi hết người Nhứt ở trong nước, và lấy lại các quyền, đánh đổ tại đàng quốc.

Hiện nay Huê-không ở Nhứt đi lục lục về nước.

Bình Khen cho bạn chệt.

DELAGE

XE TORPEDOS

Thùng xe

kiểu

Chứng Điện

Gán lại từ xe 44 ngựa

6 CYLINDRES

Société des Garages Charner

131-133, Boulevard Charner

QUINQUINA COUSIN

Ce tonique préparé avec des vins de toute première qualité, est un apéritif puissant et un reconstituant de premier ordre.

Son emploi régulier redonne force et énergie aux personnes affaiblies et entretient la santé chez les bien portants.

Ce VIN n'est pas un médicament

SEULS AGENTS POUR L'INDO-CHINE

Lucien BERTHET & Co

SAIGON

TRẦN DUY BÌNH

42 B^d Charner

Khắc con dấu đồng và bằng đá can-thích

LÀM CÁC THỦ NÓN BẰNG CAO SU

ĐỒ TỰ GIÀNG

TRAN-DUY-BINH

42 B^d CHARNER SAIGON

THUỐC CHÈ NƯỚC DỪNG HIỆU FAMEL

Có đề bán trong các hiệu Đại-Dược-Phòng và những tiệm trừ bán thuốc Tây trong Lục-tỉnh

Chớ nên mua quá giá 1\$10 một ve

Đại-ly miễn Đông - Pháp

PHÁP QUỐC ĐẠI DƯỢC PHÒNG

Món bài 84-90, Đường d'Ormay, SAIGON

Ông Maurice BARBEROUSSE

Nhứt dâng bào chè tề-sư cựu y-sanh đại Thiện-đường. -- PARIS

Cáo Bạch

HỘI «NAM-HUNG TU-NGHIỆP HỘI-NAM» xin thưa cùng các ngài...
Monsieur le Directeur Nam-Hung Tu-Nghiep Hội-Nam 77-79 Rue des Cantonnais (Faifofo) (Annam)

Le Directeur Nam-Hung Tu-Nghiep Hội-Nam UNG-HA

AU RENDEZ-VOUS DES AMIS Ngô Hoàng-Trị Propriétaire Rue Salicetti Vinhlong

Nhà hàng này khi trước ở tại Cầu-Lầu, nay tôi muốn mở ra thêm rộng lớn, nên đã dời về tại bên xe hơi đường Salicetti.

Theo cách sắp đặt ở nghi tiết, bởi bếp thợ lành, món ăn đẹp miệng. Mong ơn chú giữ công ban thưởng tình quá bộ đến vâng giúp tôi trong buổi đường thương mại, tôi rất cảm tạ thành tình.

LA TORTUE

Phan-thúc-Trắc 16, Rue Sabourain, à Saigon, 16. Tiệm bán Đồi-môi, Ngà, Đồi, Trưỡng, Cầu-dôi, sơn, Trưỡng của đôi hiệu vẩy bằng hồng, vòng hoa đám tang, trang-sơn thủy bày trong xe-long và các hàng từ loại đặc biệt thiết.

Máy may của Đức Sunhke thuộc-trà hoàng-phát. Nêu đồng-bang ở lue-tinh chỉ ông muốn làm đại-hạ bán máy khâu và thuộc-trà xin viết thư hoặc có đi lại bên tiệm xin thương-nghĩ.

Kính cáo.

La Tortue, PHAN-THUC-TRAC

Cùng các học-sinh

Chúng tôi xin nói đến học-sinh cũ của trường tiểu học các em có thể sang Pháp học không cần đi ra nước ngoài...
Tiền học, học ban và trong cơ sở mới việc, văn hóa. Mui tháng 9.

Đến từ October sẽ khai trường ở bên Pháp, vào khoảng trung tuần tháng bảy tây sẽ đến học-sinh cũ.

THƯỜNG MÃI HỌC-ĐUẬN

146 bis, Đường gần nhà báo Công-Luân, Saigon

A LA PENSÉE

50, đường Charner Ở đây có bán các thứ vành bông để đi đám ma. Kiểu bông rất ngộ mà giá lại rất rẻ.

Hội tại nhà Mme JUD (Bán luôn vừa ngày vừa đêm)

Mấy ông chụp hình nghệ! Mấy ông chụp ảnh chụp!

Nếu mấy ông mà muốn mua cho được kiến, gậy và thuốc cho thiết tới và thiết mới cùng các đồ phụ tùng về nghề làm hình lại xin các ông hãy lại hỏi mua ở nhà

Photo Nadal

118, 120, Rue Catinat.

It lời thành thật

CÁM TÁ ĐỒNG-ĐÀO

Bây là tháng cuối cùng trước trước trong trường, tôi cũng hết đồng-bào chiến cổ, ơn ầy chúng biết lấy chỉ mới đẹp cho các.

Nay sắp đi các nhiều kỳ khách ở Lue-Chau bên chúng tôi hãy lập một tiệm nghỉ cho xứng đáng tại Chầu thành Chou-lon đúng phòng khi thừa nhận cho có chỗ nghỉ ngơi yên tĩnh.

Bây vậy chúng tôi muốn vâng lòng quý khách, và bởi đây ơn chiếu có nên mới thêm mới chức phòng rất rộng rãi, cách sắp đặt thật đẹp theo tâm trí, để tiện lợi.

ĐỒNG-BAN KHÁCH-SANG, ở Boulevard Tổng-đốc-Phước, số 75, 77 và 79.

NAM-THÀNH-KHÁCH-SANG, ở Boulevard Tổng-đốc-Phước, số 78 và 79.

HIỆP-SU-LU-QUAN, ở Boulevard Bonheur, số 46, và tại Chầu thành Saigon ba tiệm là:

NAM-TRUNG-KHÁCH-SANG, Rue Alsace Lorraine, số 101 và 105.

NAM-THÀNH-KHÁCH-SANG, Rue Colonel Grimaldi, số 21 và 23.

NAM-HUNG-KHÁCH-SANG, Rue Amiral Roze, số 13 và 21.

Vậy xin quý khách chiếu có sự giúp đỡ chúng tôi đáng bằng lòng, tôi xin ầy chúng tôi bằng lòng.

Quản lý: PHAM-VAN-MIEN

AU REGRET 76, Boulevard Bonnard Trang hoa tang (couronnes) bằng cước, và bằng sành Kể giá từ 8\$00

LUNETTERIE MY-KHOUAN 229-231, Rue de Marina - CHOLON Ngay ga xe lửa giữa Chou-lon

AU BON MARCHÉ SAIGONNAIS Nguyễn-Thâm 54, Rue Vén-t 54, Saigon

Nhà hàng «NAM-KIN» Ở tại đường, Lefèvre số 11 và 13

Khắc-con-dầu có CATALOGUE Xin mời quý vị chiếu cố, như quý vị đã mua cần dùng con dấu, mà muốn biết kiểu, xin viết thư về cho bên hiệu lấy CATALOGUE.

Cáo thị Ông de Villeneuve, Tham-biệt chủ-thân Chaudou, có soạn một cuốn sách gọi là «Tân-thơ Tổng-quy-diệu»

«NAM-HÒA» CHOLON -- 38, Rue de Cécile, 38 -- CHOLON

Mén bông xài không bay màu. Bông thật tốt

Dền COLON Thiết hiệu mới lại

«NAM-HÒA» CHOLON -- 38, Rue de Cécile, 38 -- CHOLON

GIỌT LỆ HỒNG NHAN Bình-thạch, TRAN-QUANG-NGHIỆP

Cái nghĩa hương lân thầy làm vậy cho có lễ phép cho chẳng phải thầy sợ gì ông côm-mi Phụng; thầy thấy ông ta làm kiểu làm thái thì cũng buồn cười.

Bây giờ anh làm ơn khà chưa? là chúng em, ngày rằm tháng Nhựt khi anh về Mytho chơi con như không khà thì cũng về nghe không, có làm chuyện vui...

